

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 60/07

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. mája 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť Ing. M. P. a Ing. J. P., obaja bytom V., zastúpených advokátom JUDr. M. Ď., N., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Levice v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 137/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. P. a Ing. J. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Levice v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 137/03 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Levice v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 137/03 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. M. P. **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Levice **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Ing. J. P. priznáva finančné zadostučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Levice povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. Okresný súd Levice je povinný uhradiť Ing. M. P. a Ing. J. P. trovy konania spolu v sume 11 668 Sk (slovom jedenásťtisícšesťstošesťdesiatosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. M. Ď., N.

6. Vo zvyšnej časti sťažnosti Ing. M. P. a Ing. J. P. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 60/07-15 z 27. marca 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. M. P. a Ing. J. P. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 137/03.

Okresný súd podaním sp. zn. Spr 413/07 a Spr 544/07 doručeným ústavnému súdu 15. mája 2007 predložil k sťažnosti vyjadrenie, v ktorom okrem iného uviedol:

„Požadovaný spis sp. zn. 7 C/137/2003 Okresného súdu Levice a aj z toho vyplývajúce vyjadrenia k sťažnosti na položené otázky Vám nemôžem zaslať z nasledovného dôvodu:

Súd vo veci nariadil znalecké dokazovanie znalcom Ing. J. K., bytom D. N. Spis bol dňa 7. 3. 2006 pod Zo 82/06 zaslaný znalcovi. Znalec spis prebral osobne dňa 28. 3. 2006. Bol urgovaný tajomníčkou senátu M. V. dňa 17. 7. 2006 o vrátenie spisu 7 C/137/2003 s vypracovaným znaleckým posudkom. Dňa 14. 11. 2006 bol znalec sudkyňou vyzvaný, aby vypracoval znalecký posudok do 30. 11. 2006 a do tohto termínu súdu vrátil i spis sp. zn. 7 C/137/2003. Prípis prevzal znalec dňa 27. 11. 2006. Medzitým bola na tunajší súd doručená sťažnosť, ktorá bola evidovaná pod Spr. 1352/2006. Predseda súdu prípisom zo dňa 15. 11. 2006 vyzval znalca na vrátenie predmetného spisu. Znalec na prípisy súdu nereagoval. Znalec bol opätovne prípisom zo dňa 7. 3. 2007 vyzvaný k tomu, aby spis s vypracovaným znaleckým posudkom vrátil do 31. 3. 2007. Znalec zásielku neprebral. Z tohto dôvodu Okresný súd v Leviciach požiadal OO-PZ T. o súčinnosť pri doručovaní zásielky s tým, že znalec bol prípisom zo dňa 2. 4. 2007 vyzvaný k tomu, aby obratom vrátil tunajšiemu súdu spis 7 C/137/2003 i bez vypracovaného znaleckého posudku. Podľa vyjadrenia OO-PZ T. zo dňa 9. 4. 2007 doručenie znalcovi bolo neúspešné. V prípise bolo uvedené, že Ing. J. K. má byť zamestnaný ako obchodný riaditeľ spoločnosti EVPÚ v N. D. Z tohto dôvodu súd do uvedenej spoločnosti dňa 13. 4. 2007 telefonoval, avšak bolo súdu oznámené, že meno Ing. J. K. im nič nehovorí a ani v posledných desiatich rokoch tam nerobil. Dňa 13. 4. 2007 bolo telefonované i s príslušníkom OO-PZ T. ppráp. J. H., ktorý súdu oznámil, že J. K. skutočne na uvedenej adrese býva, v čase ich návštevy bol doma, avšak evidentne sa zatajuje.

Dňa 13. 4. 2007 bolo telefonicky zistené riaditeľom správy súdu Ing. F. K. na Ministerstve spravodlivosti SR - oddelenie znalcov a tlmočníkov, že znalec Ing. J. K., bytom D. N. bol dňa 12. 3. 2006 odvolaný z funkcie a zároveň bol vyčiarknutý zo zoznamu znalcov a tlmočníkov.

Keďže spis nie je možné získať od znalca, Okresný súd Levice začína rekonštrukciu spisu sp. zn. 7 C/137/2003.

Zároveň Vám zasielam fotokópie prípisom súdnemu znalcovi Ing. K., čím potvrdzujem snahu súdu vo veci konať.

Súdu nebolo známe, že uvedený súdny znalec Ing. K. bol MS SR odvolaný z funkcie znalca a vyčiarknutý zo zoznamu znalcov a tlmočníkov. Takúto informáciu získal súd až dňa 13. 4. 2007.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti, k nej priložených písomností a z vyjadrení účastníkov konania (najmä zo zápisnice napísanej 18. apríla 2007 na okresnom súde) ústavný súd bez preskúmania súdneho spisu, ktorý z dôvodu straty nemal k dispozícii, zistil nasledovný priebeh konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 137/03.

Dňa 14. novembra 2003 sa sťažovatelia žalobou podanou okresnému súdu domáhali zaplatenia peňažnej sumy 222 201 Sk s prísl.

Okresný súd vo veci pojednával 29. septembra 2004 a 19. októbra 2005. Na pojednávaní nariadil znalecké dokazovanie znalcom Ing. K., ktorý spis osobne prevzal 28. marca 2006. Dňa 17. júla 2006 okresný súd vyzval znalca o predloženie znaleckého posudku a vrátenie spisu, 14. novembra 2006 a 7. marca 2007 výzvy zopakoval.

Dňa 13. apríla 2007 bolo okresným súdom zistené, že Ing. K. bol 12. marca 2006 odvolaný z funkcie znalca a zároveň bol vyčiarknutý zo zoznamu znalcov a tlmočníkov.

Dňa 18. apríla 2007 okresný súd začal rekonštrukciu spisu, pretože sa mu spis od znalca nepodarilo získať.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektivne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o žalobe sťažovateľov o zaplatenie peňažnej sumy s prísl. došlo k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (m. m. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Ústavný súd zo skutočností uvádzaných sťažovateľmi a okresným súdom nezistil takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej a faktickej zložitosti posudzovanej veci, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť doterajší priebeh konania, aj keď strata súdneho spisu mohla mať určitý vplyv na doterajšiu dĺžku konania, no bola spôsobená (vyvolaná) predovšetkým okresným súdom a znalcom (napr. I. ÚS 111/05, I. ÚS 135/05).

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov ako účastníkov konania, ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že sťažovatelia prispeli k doterajšej dĺžke konania pred okresným súdom, a ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k prietahom. Navyše zo sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovatelia v septembri 2005 podali okresnému súdu aj sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní. Ani predseda okresného súdu neuviedol vo svojom stanovisku také okolnosti, ktoré by bolo možné pričítať na ťarchu sťažovateľov.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, aj keď nemal k dispozícii súdny spis, pretože došlo k jeho strate. Pri hodnotení jeho postupu však vychádzal zo skutočností uvádzaných v sťažnosti, z jej príloh a z vyjadrení účastníkov.

Ústavný súd zohľadňujúc vyjadrenie okresného súdu, v ktorom sú uvedené iba procesné úkony zistené z evidenčných pomôcok pri rekonštrukcii spisu, neprihliadal pri svojom hodnotení na obdobie od podania žaloby (november 2003) až do októbra 2005, keď na pojednávaní bolo nariadené znalecké dokazovanie z toho dôvodu, že toto obdobie nemá možnosť v súčasnom období presne vyhodnotiť. Aj keď okresný súd v tomto období pojednával dvakrát (29. septembra 2004 a 19. októbra 2005), ústavný súd sa nemohol vyjadriť k efektívnosti jeho úkonov, k vykonaným dôkazným prostriedkom a k tomu, či jeho úkony smerovali k rozhodnutiu vo veci samej. Takisto nemal možnosť preveriť, či boli na týchto pojednávaniach prítomní účastníci konania. Bolo preto bez právneho významu zaoberať sa podrobnejšie a hodnotiť toto obdobie, keďže k prietahom v konaní došlo v dôsledku nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu v inom období.

Ústavný súd doterajší postup okresného súdu pri nariadovaní znaleckého dokazovania považuje za neefektívny a bez možnosti prispieť k rozhodnutiu vo veci samej. Neefektívne úkony, ktoré vo svojom súhrne spôsobili prietahy v činnosti okresného súdu, boli zistené od 19. októbra 2005, keď nariadil znalecké dokazovanie, pričom uznesenie o ustanovení znalca vypracoval až 6. februára 2006. Najväčším pochybením okresného súdu bolo však to, že súdny spis doručil znalcovi až 28. marca 2006, keď ten už v tom čase

funkciu znalca nevykonával (12. marca 2006 bol zo zoznamu znalcov vyškrtnutý). Hoci okresný súd ho neskôr niekoľkokrát vyzýval na vypracovanie znaleckého posudku a vrátenie spisu, dosiaľ ho nezískal. Navyše okresný súd skutočnosť, že znalec znaleckú činnosť nevykonáva, zistil až v apríli 2007. Obdobie znaleckého dokazovania je teda obdobím nečinnosti okresného súdu, pretože v tomto období neurobil nič pre odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľov (obdobne IV. ÚS 239/03).

Ústavný súd konštatoval, že prebiehajúce konanie je stále na začiatku na súde prvého stupňa bez ukončenia znaleckého dokazovania nariadeného v októbri 2005 a rozhodnutia vo veci samej napriek tomu, že od podania návrhu uplynula doba viac ako tri a pol roka.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

V nadväznosti na svoje rozhodnutie o porušení základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade s § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v predmetnej veci konal bez zbytočných prietahov.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia spolu v sume 200 000 Sk.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé

finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd ich žiadosti nevyhovel v plnom rozsahu, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci, doterajšiu dĺžku konania a postup okresného súdu dospel k názoru, že v danom prípade je sťažovateľom odôvodnené priznať finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ale za primerané finančné zadosťučinenie považuje ústavný súd sumu 50 000 Sk každému zo sťažovateľov.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. Ď., ktorý ich vyčíslil spolu s DPH sumou 11 668 Sk, a to za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 po 2 730 Sk a dvojnásobok režijného paušálu po 164 Sk vrátane 19 % DPH, pričom predložil osvedčenie platiteľa DPH a dva úkony právnej služby v roku 2007 po 2 970 Sk a dvojnásobok režijného paušálu po 178 Sk vrátane 19 % DPH.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia bola vypočítaná podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a neodporuje tejto vyhláške. Preto ústavný súd priznal právnomu zástupcovi sťažovateľov úhradu trov konania právneho zastúpenia v požadovanej sume.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.